

SZOMBAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállítva.
 Egész évre . . . 36 korona Egész évre 40 korona
 Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre 10 korona
 Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 Nagybányai, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kéziratok vizs- Előfizetések és hirdetések o-
 szaadására nem vállalkozik. kiadóhivatalhoz intézendők.

Károly király Budapesten.

A magyar politikai élet válsága ismét Budapestre hozta Károly királyt. Az orosz különbéke tárgyalásai kedvező mederben folynak, hátha meg lehetne kötni egy különbékét Magyarországon is?

Nálunk a belső békét két kérdés zavarja: egyik a katonai, másik a választójogi probléma.

Az első épp annyira kizárólagos belső ügyünk, mint a másik. Voltaképpen Ausztriának semmi köze hozzá, hogy mi a magyar hadsereg ügyét hogyan rendezzük. Eddig úgy rendeztük, hogy közössé tettük s a közösséget Ausztria osztrákul magyarázta. Most magyar hadsereget akarunk s ha lesz, sőt van is lengyel hadsereg, hát ezerszer inkább kell lennie magyar hadseregnek. Ausztria pedig ahelyett, hogy magyar ügyekbe avatkozik, próbálja némileg rendben tartani a cseheket, meg a délszlávokat, meg a ruténeket.

A háboru tanulságai után a hadsereg magyarsága nemzeti létfeltételünk. Ezt a kérdést a magyar nemzet a magyar királlyal egyetértőleg van hivatva megoldani.

A választójog kérdése is tisztán belügyünk, de azért ebben is benne sejtjük az osztrák kezét. Odaát szerencsésen felforgattak már mindent a legszélesebb körű választójoggal; milyen kellemes volna az osztrákoknak, ha átvihetnék Magyarországra is ugyanezt a nemzetiségi tüzet, amellyel saját házukat sikerült felgyújtani!

Ebben a kérdésben nálunk is szemben állnak a pártok s a többség nem hajlandó megtenni a kisebbségi kormánynak azt a szívességet, hogy megszavazzon egy javaslatot jobb meggyőződése ellenére.

A probléma azonban részleteiben vitatható. Nincs kizárva a megegyezés a többség és a kormányt támogató pártok értékesebb része közt. Mindenesetre a pártvezérek részéről hazafias megfontolást, higgadt mérlegelést igényel a kivezető út megtalálása. Ehhez közelebb hozta politikai életünk vezetőit a király budapesti tartózkodása, melynek eseményei elé az egész ország figyelve tekint.

A magyar politikai válság várható fejleményeiről a következőket jelentik:

A képviselőházat a most következő héten körülbelül szerdára összehívják és a

képviselőházban Wekerle Sándor miniszterelnök már az új kabinettel jelenik meg és míg a kabinetet bemutatja, egyúttal megteszi a programra vonatkozó nyilatkozatokat is, a szokás szerint kérve a képviselőház támogatását. A programhoz hozzászólások lesznek és akkor nyilatkozik ismét gróf Tisza István a munkapárt nevében, míg a kormányt támogató pártok vezetői sorra megjelölik álláspontjukat, az Apponyi-párt, az alkotmány-párt, a néppárt hozzájárul a programhoz és a Károlyi-párt kijelenti, hogy a választójogi reform változatlan, minél előbb történő megvalósítása dolgában továbbra is támogatja a kormányt.

Ami a kabinet rekonstrukciójára vonatkozó munkálatokat illeti, ezeket Wekerle jó részt befejezte.

Eszerint az újjáalakított kabinet névsora a következő:

Miniszterelnök: *Wekerle Sándor.*
 Pénzügyminiszter: *Popovics Sándor.*
 Kereskedelemügyi miniszter: *Szterényi József.*
 Földmívelésügyi miniszter: *Gróf Esterházy Móric (?)*
 Honvédelmi miniszter: *Báró Szurmay Sándor.*
 A király személyekörűli miniszter: *Gróf Zichy Aladár.*
 Igazságügyminiszter ideiglenesen: *Vázsonyi Vilmos.*
 Horvát miniszter: *Unkelhäuser Károly.*

A kormány újászervezése.

Budapest, január 25. (Saját tudósítónktól.) Az Est jelenti: Wekerle új kabinetjében az igazságügyminiszteri tárcát Vázsonyi Vilmossal tölti be. Grecsák magasabb birói állásba kerül.

A 8 Órai Ujság írja: Grecsák viszsza lép az igazságügyminiszterségtől s Vavrik Béla örökét foglalja el: a kuria másodelnöke lesz.

Gróf Serényi Bélát ma délután egy órakor néhány perces kihallgatáson fogadta a király. A király szobájából a kihallgatásról távozva az újságíróknak azon kérdésére, hogy vállalja-e a földmívelésügyi miniszteri tárcát, Serényi határozott nem-mel felelt, s kijelentette, hogy kihallgatása alatt erről szó se volt. Serényi kihallgatása nagy fel-tűnést keltett, mert délelőtt már járt a várpalotában, de akkor csak a kabinetiroda főnökénél tett látogatást.

Vallás- és közoktatásügyi miniszter
 Gróf *Apponyi Albert.*
 Népjóléti miniszter: Gróf *Batthyány Tivadar.*
 Átmenetgazdasági miniszter: *Földes Béla.*

Közélelmezési miniszter: *Windisch-Graetz Lajos herceg.*

A legnagyobb nehézségek a belügy, tárca betöltésének kérdésénél merültek fel. Az Apponyi-párt *Tóth János*nak követelte ezt a tárcát. Az alkotmánypárt gróf *Hadik János* mellett foglalt állást.

Közben felmerült az a gondolat, hogy leghelyesebb volna már az ellentétek kikerülése céljából is, ha *Ugron Gábor* megmaradna helyén.

A király Budapestre érkezett.

A király ma reggel kíséretével Budapestre érkezett. A pályaudvaron fogadására megjelent urakat megszólította s *Bárczy polgármestertől* élelmezési kérdésekről érdeklődött. Őfelsége a várba hajtattott a közönség lelkes ovációi közben. Wekerle miniszterelnök reggel 8 órakor kihallgatáson jelent meg a királynál s egy óras audienciáján jelentést tett a politikai helyzetről. Ezután gróf *Apponyi kultuszminisztert* fogadta a király.

Az audienciáról távozóban Wekerle az újságíróknak kijelentette, hogy minden rendben lesz.

A király magához hívatta még gróf *Esterházy Móricot* és hír szerint gróf *Károlyi Mihályt* is.

A lapok szerint híre jár, hogy Wekerle *Esterházy Móric* volt miniszterelnöknek ajánlja fel a földmívelésügyi tárcát. A 8 Órai Ujság szerint azonban ezt *Esterházy* nem vállalja egészségi állapotára hivatkozással.

Gróf *Andrássy Gyula* ma meglátogatta Wekerle Sándor miniszterelnököt s vele hosszasan tanácskozott. *Andrássy* után Wekerle *Windischgraetz herceggel*, *Vázsonyi Vilmossal* és gróf *Zichy Aladárral* tanácskozott.

Este 8 órakor a várpalotában szükebb körű ebéd volt a királynál, melyen a kabinet tagjai vettek részt.

Az új közlelmezési államtitkár.

Budapest, január 25. (Saját tudósítónktól.) A Nap jelentése szerint a közlelmezési hivatal államtitkárává *Király-Kocsis vezérhadbiztost* fogják kinevezni.

A 8 Órai Ujság szerint pedig Kelemen Béla szegedi főispán lesz az új közlelmezési államtitkár.

Esterházy tárcanélküli miniszter.

Budapest, január 25. (Saját tudósítónktól.) Gróf Esterházy Móric mai királyi kihallgatása és Wekerle miniszterelnökkel tartott tanácskozásai során elhatározta, hogy mint tárca nélküli miniszter részt vesz Wekerle kabinetjében s gróf Batthyány népjóléti miniszteriumát fogja vezetni. Gróf Andrássy Gyulát és Batthyányt este fél 9 órakor kihallgatáson fogadta a király. Batthyány miniszter és Beck államtitkár kiválnak a miniszteriumból, mert a Károlyi-pártnak ma este tartott értekezletén a párt azt határozta, hogy nem vesz részt az új alakulásban. Wekerle pedig ragaszkodik ahhoz az álláspontjához, hogy aki tagja a kormánynak, az támogassa is azt. Az új folyamán az a hír terjedt el, hogy gróf Serényi Béla elvállalta a földművelésügyi tárca vezetését.

A Magyar Tudósító jelenti: A miniszterek kinevezéséről és a kiténtetésekről szóló kéziratokat a holnap délután megjelenő hivatalos lap külön kiadása fogja hozni.

Harctereinken szünetel a harc.

Budapest, január 25. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Nem volt különös esemény.

A vezérkar főnöke.

harci tevékenység a Scarpenál.

Berlin, január 25. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér.

Pölkapelle és a Lys között, Lensnél és a Scarpe mindkét oldalán ismét feléledt a harci tevékenység. Az arcvonal különböző pontjain felderítő harcok. A többi harctéren nincs ujság.

Ludendorff, első főszállásmester.

Kokoskint nem gyilkolták meg.

Budapest, január 25. (Saját tudósítónktól.) Zürichből jelentik: Kiderült, hogy Kerenszki volt miniszterével Singarevvel együtt nem Kokoskint lőtték agyon, hanem Siskint, Pétervár volt katonai parancsnokát.

A bolsevikiek győzelme.

Budapest, január 25. (Saját tudósítónktól.) Pétervárról jelentik: A Pravda jelentése szerint a bolsevikiek Poltava, Ostirk és Trojzk városokat megszállták és elfűzték Bur-tow kozák hetmann csapatait.

Működik a cenzura.

Budapest, január 25. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A Keutz-Zeitung megjelenését három napra betiltották.

KÜHLMANN BESZÉDE.

Budapest, január 25. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A birodalmi gyűlés nagybizottsága ma folytatta a politikai kérdések tárgyalását. Elsőnek Kühlmann külügyi államtitkár szólalt fel. Elmondotta, hogy eddig nem tudott jelentést tenni a breszt-litovszki tárgyalások első feléről, azért ezt most teszi meg. Szeretné néhány vonással megrajzolni a Breszt-Litovszkban képviselt politika történetét. A tegnapi vita folyamán több szónok célzást tett arra és rendszeresen abból indult ki, mintha a breszt-litovszki meghatalmazottak minden tájékozás nélkül mentek volna Breszt-Litovszkba s ott pillanatnyi elhatározásból rögtönöztek volna politikájukat. Ezek a fejtegetések teljesen alaptalanok, mert a mi politikánk eredete messze időkre nyúlik vissza. Midőn a múlt év júliusában átvettem hivatalomat, teljes megegyezésre jutottam e kérdésekben úgy szövetségeseink külügyminisztereivel, mint a mi irányadó köreinkkel. A breszt-litovszki tevékenységet két fejezetre lehet osztani. Oroszország „Mindenkinek” című szikratáviratában csak általános békét javasolt, tehát Oroszországgal előbb általános békéről kellett tárgyalni.

Az oroszok kijelentették, hogy csak akkor akarnak tárgyalni velünk a külön békéről, ha az általános béketárgyalásokat az ántánt visszautasította, s ezzel visszaadja Oroszországnak a szabad elhatározás lehetőségét. Ekkor intézték a jegyzéket az ántánt hatalmakhoz s 10 napos határidőt szabtak a béketárgyaláshoz csatlakozásra. Hogy ez a tíz napos határidő ne teljen le hiába, az időt felhasználtuk az előkészítő munkálatok elvégzésére a külön béke tárgyalására.

December 26-án nem kötelező erejű előkészítő megbeszéléseket kezdtünk az esetleges külön-békéről. A külön-békéről való megbeszélések folyamán szóba került a megszállott tartományok kiürítése is és az orosz delegáció külön kívánságára ezt a kérdést előtérbe helyeztük. Mind a két részről betejestettek bizonyos javaslatokat. Ezeket már ismerik Önök.

A szünet után következett a második tárgyalás, melynek folyamán a két fél ellentétes álláspontjáról folyt a vita.

Trockijnak Breszt-Litovszkba való érkezése után teljesen megfordult az orosz delegáció magatartása. Előbbi magatartásuk és a mostani közt oly nagy a különbség, mint az ég és a föld. Trockij megérkezése után az orosz urak légmentesen elzárkóztak s csak a hivatalos tárgyaláson jelentek

meg. Azt sem engedték meg nekik, hogy beszélgetésbe bocsátkozzanak velünk. A tárgyalások szünetének, a pétervári események miatt, melyek szükségessé tették Trockij jelenlétét.

A tárgyalásokat előreláthatólag a jövő hét folyamán fogják folytatni.

A régi cári birodalom és a mostani között óriási a különbség. Oroszország a japán vereség és a mi csapásaink súlya alatt egységét elvesztette s számos nemzeti köztársaságra kezd felbomlani.

Ezek közül felemlíti Ukrajnát, Finnországot és Kaukázust. Jellemző, hogy a mostani béketárgyaláson a bolsevikiek mellett a kievi központi rada képviselője is jelentkezett. Ezen küldöttség megjelenésének jogát az oroszokkal együtt elismertük. Az Ukrán népközigazdaság ünnepélyes elismerése azonban még nem történt meg. Finnországgal a tárgyalások előrehaladott stádiumban vannak. Ukrajna és mi közöttünk nincs oly pont, melyről feltehetnénk, hogy azon meghiusulnak a tárgyalások.

Hogy ha mi Trockij urala a döntő szavazás modalitásai tekintetében meg egyezhetnénk, ő megmaradhatna saját álláspontján s mi a magunkén s a végeredmény semmit sem változnék.

A tárgyalások további nehézségeit Czernin már kifejtette. Még rövid visszapillantást akarok vetni a legfőbb hadvezetőség képviselőjének a béketárgyaláson való részvételéről. Teljes lehetetlenség, hogy a hadvezetőség a tárgyaláson ne legyen képviselve. Hoffmann tábornok a legteljesebb loyaltást tanusította mindig, azért melegen foglalkozott állást amellett, hogy a meglévő rendelkezéseken ne történjen változtatás.

Végül egy tekintetet vetve a jövőbe, kijelenti, hogy a tárgyalások befejezése előrelátható időn belül bizonyossággal várható. Ukrajna közeli békekötése valószínű. A mi békeakarunk komolyságában önöknek nem lehet kételkedniük. Az Ukrajnával való békekötés a román problémát is felvetné.

Szól még Magyarországgal és Ausztriával való szövetséges viszonyról. Magyarország és Ausztria diplomáciája a harcban és a tárgyaláson mellettünk állt és továbbra is teljes mértékben oldalunkon lesz. Amit mi önöktől kérünk az az, hogy hassanak oda, hogy a külföldön az a benyomás támadjon, hogy a nép képviselőinek többsége zárt sorokban áll azon politika mellett, amelyet a kancellár csinál.

Ezután megindult a vita az államtitkár beszéde felett.

A szovjetek kongresszusát elhalasztották.

Budapest, január 25. (Saját tudósítónktól.) A Pétervári Távirati Ügy-nökség jelenti: A legutóbbi eseményekre tekintettel, továbbá mert valamennyi delegátus még nem érkezett meg, a szovjetek kongresszusát elhalasztották.

A Stefánia-malom pusztulása.

Leégett az egész malom. Gondatlanság vagy gyújtogatás? Differenciák a biztosítás körül.

Tegnap csak rövid pár soros hiradásban emlékeztünk meg arról az óriási tüzről, amely a „Stefánia“-malom elhamvasztotta. A tűz éppen lapzártakor, hajnali 2 óra előtt keletkezett, így tegnap bővebb adatokkal nem tudunk szolgálni.

A „Stefánia“ vāmórló malom, amely Vas Adolf, az Emilia-malom volt üzletvezetője tulajdonát képezi, Erzsébet-utca 24. szám alatt fekszik. A malom nemrégiben lett felszerelve teljesen új kellékekkel s működését is csak nemrég kezdte meg, úgy, hogy a malom összes dolgozó személyzete csupán 6 emberből állott. A malom ennek dacára hatalmas, 2 emeletes épület volt, berendezése pedig tökéletes és nagyarányú.

A malom éjszaka nem működik, csak egy éjjeli őr vigyáz fel rá. A munkások előtte való este mindent rendben hagytak s távozáskor nem észleltek semmi gyanúsat.

A tüzet egyik verzió szerint az utcán járók vették észre tegnap hajnali fél 2 órakor, azonban, mint utólag megállapítást nyert, a malommal szemközt levő Léderer és Kálmán-féle szeszgyár majorjában szolgálatot tevő katonai őrök lettek figyelmesek arra, hogy a malom másodemeleti porhányó helyiségének ablakán lángok lövelnek ki az éjszakába.

Az őrök lövöldözni kezdtek, amire a közelben lakó emberek figyelmessé lettek s az utcára szaladtak. A tűz mind hatalmasabb lángokkal csapódott ki, mikor a szeszgyárból telefonon értesítették a tűzoltóságot és a rendőrséget.

A telefonértesítésre Patócs Mihály tűzoltóőr-mester vezetésével azonnal kivonult a tűzoltóság teljes felszereléssel, az autómobil-fecskendővel és tololétrával és a legnagyobb erőfeszítéssel fogtak hozzá a tűz lokalizálásához és elfojtásához.

A rendőrségtől először Ehrlich Imre ügyeletes tisztviselő, rendőrfogalmazó vonult ki embereivel, azután rövidesen megjelent a helyszínen Jánossy Gyula tb. főkapitány is, aki megtette a szükséges intézkedéseket.

A tűz egyre hatalmasabb, növekvő erővel dühöngött, hiszen már a veszély észrevételekor a belső berendezés nagyrésze elpusztult.

A tűzoltóság amelynek 15 embere vonult ki, a legvakmerőbb bátorsággal, a legnagyobb erőfeszítéssel dolgozott. Őt sugárcsővel támadták a tüzet minden oldalról a robogva égő gerendák és zugva kipattanó szikrák között két emeletnyi magasságban. A szemtanukat valósággal meglepte az az elszántság, amivel az oly a gyengén fizetett tűzoltók kitétek magukat az életveszedelemnek, amely minden oldalról fenyegették őket. Szerencsére a lángolva lezuhanó tüzes gerendák mindég kikerültek a minden dicséret megérdemlő derék embereket, akik fojtó füstben és gőzfelhőben küzdöttek a tűz elfojtása végett.

Egy tűzoltó három óra hosszat dolgozott az egyik másodemeleti sugárcsőnél egy-

folytában, nem rettentették vissza a körülötte lecsapódó tüzes gerendák és feléje csapódó lángnyelvek. Súlyosabb baleset szerencsére nem történt, egy tűzoltó alatt leszáadt a mentő állvány, de sikerült neki a lezuhanástól megmenekülnie, ugyanis a veszély pillanatában bekapaszkodott egy kiálló, még ép gerendába.

A tűzoltók egy része, valamint a kirendelt katonák és rendőrök a belső berendezést igyekeztek megmenteni, azonban az csaknem teljesen megsemmisült, sok gabona és liszt is bennégett, azonban sikerült idejében kihurcolni mintegy 130 zsák gabonát a derék embereknek.

A környéken nagy pánik volt, a rendet csak nehezen sikerült fentartani, mindenki félt, hogy a háncsoló malom tűzszikrái átcsapnak a szomszédos épületekre, különösen félt, hogy a szemben levő Léderer és Kálmán-féle szeszgyárra átkapnak a lángok, amit azonban a körültekintő gondosság és kedvező idő megakadályozott. Az eső is megeredt, ami nagy hasznára volt a derék tűzoltóknak.

Hajnali 4 órára már csillapult a tűz ereje, azonban az oltást csak reggeli 7—8 óra felé sikerült befejezniök. A berendezés nagyon kis kivétellel teljesen elpusztult, csupán a malom kopossz falai maradtak meg a második emeletből.

Tegnap délelőtt 11 órakor a helyszínen megjelent a tűzvizsgáló bizottság a tűzvétség okának megállapítása végett. A bizottság tagjai Medvigy István dr. kir. ügyész, Jánossy Gyula tb. rendőrfőkapitány, a kir. iparfelügyelő, a városi mérnöki hivatalból Gröndböck István, a villamosmű részéről a főszereplők voltak.

A bizottság megállapította, hogy a tüzet nem üzemi hiba (pl. rövidzárlat) okozta, hanem *vagy gondatlanságból eredt, vagy pedig szándékos gyújtogatásból.* Ennek a kiderítése természetesen a nyomozó hatóság feladata lesz.

Előreláthatólag nagy nézeteltérések lesznek a malom biztosítása körül. A Stefánia-malom ezideig a trieszti Generali-társaságnál volt biztosítva, azonban a biztosítás a tűz keletkezése előtt néhány órával, január 24-én lejárt. Ugyanis Vas Adolf, a malom tulajdonosa a társaság újabb feltételeit nem volt hajlandó elfogadni. Vas erre a Fonciere biztosító társasággal lépett érintkezésbe, s a Fonciere tegnapelőtt értesítette, hogy a biztosítást január 24-től elvállalja. Az értesítést levélileg kapta kézhez Vas, de a biztosítási kötvény még nem érkezett meg. Valószínű tehát, hogy a kártérítés körül még huzavornák lesznek.

A rendőrség részéről tovább folyik a vizsgálat annak a megállapítása végett, hogy a tűz gondatlanságból keletkezett-e, avagy bűnös kezek idézték elő.

* **Házaktól** istálló-trágyát saját igánkkal elhordatjuk. Értesítést kérünk: Vizvezeték-utca 52/b, telefon 1099.

Fegyházra nevelünk.

A Rokkant Ujság írja:

Ezrével kóborog az utcákon az ifjuság, amely hivatalosan lesz egynehány esztendő múlva azok helyét betölteni, akik ma a harcmezőn elvéreztek vagy nyomorékká lettek.

Ez az ifjuság ma 7 és 15 év között van és kiszorult az utcára a főváros kegyelméből, a nagyközönség hamis humanizmusa vagy közönye folytán és igen sokszor saját szülőik kényszerítésére.

Franciaországban is a camelot-ból lettek az apacsok és miután az efajta fegyházvirág még nem termett nálunk, tehát nem tartjuk meg a szigorú rendeletet és százával egészséges, tanulásköteles gyermeket mindkét nemből engedünk az utcára dobni: rikkancs. Ezenkívül ilyenekkel töltöttük meg a Messenger boyok sűrű sorait és hogy a maradék ifjuság se kerülhessen iskolába vagy műhelybe, tehát szerephez juttatjuk őket mint „villamosin igazgatókat“ vagy mint „villamoskocsi dalárokat“ stb.

Egy ilyen „dalárral“ jutottam ma is nagy összeütközésbe, mert a rongyos kis fiú éppen a fülem mellett visitotta el rekedt huszár- és szerelmi nyikorgásait. Ráparancsoltam, hogy hagyja abba és takarodjék ki a kocsiból.

Jövendőnk reménye, a derék ifju természetesen nem fogadott szót, hanem segítségkérő szemekkel és kinyitott marokkal fordult a publikuma felé, kapott is 4 fillért a markába egy nénitől és egy védő szónoklatot egy irgalmas bácsitól, mely utóbbi abban hangzott ki, hogy én kegyetlen ember volnék.

Ugy látszott, hogy az a 40—50 ember nagyobb részt az intelligens osztályhoz tartozó, kik e kocsiban terpeszkedtek duzzadó kényelemben, az irgalmas bácsinak adtak igazat, kénytelen voltam tehát, mint orvos, mint a gyermektanulmányi társaság buzgó tagja, mint a gyermekkori bűnök tanulmányozója megmagyarázni a tévedést.

Elmondám, hogy az ilyen „énekző koldusok“ és többi csavargó társaik keresetük egy részét bizonyos számú pofonok ellenében néha napján talán átadják iszákos szülőiknek, de legtöbbször önmaguk költik el cigarettára, cukorra, likőrre, pálinkára vagy rablóbandák szervezésére, melyekben mint elsőrendű zsebmetszők és betörők képződnek ki.

Tessék csak a „Gyermek“ című pompás folyóirat utóbbi számaint megnézni és meg fogják számszerint is látni, hogy milyen számú ifjuság züllik ezen uton és nevelődik a fegyházra, esetleg egy kis gyenge akasztófára, ha önök ebben segítik 4 fillérjeikkel, szónoklataikkal, hazug emberszeretetükkel, hogy ez a dalárfélet hasonzorú többi társukéval együtt könnyű, zabolátlan és jövedelmező lehessen.

Maguk tehát irgalmas nének és bácsik, maguk végtelen kegyetlenek, mert fegyházra nevelik ezt a közel jövőben értékessé tehető emberanyagot.

Segítsék inkább világhírű gyermekvédelmi intézeteinket, látogassák a gyermektanulmányi társaság előadásait, adjanak pénzt a testi és lelki nyomor enyhítésére, hogy a megfelelő szülőket utólagos kényszer nevelésben részesíthessük, de ne lágyuljanak el a dalárokon és társain.

Ne legyenek ily kegyetlenek, ne juttassák a fogházra őket.

A magunk szomorú, nagyváradi tapasztalatait fűzzük e cikkhez, amelyeket a fergesedő emberpalánták között szereztünk. E zabolátlan, az utcán, Ligeten, Körös parton élő apró tömeg hajmeresztő züllesztésének eredménye a legközelebbi esküdtzéki ciklus, ahol már nem fiatalok, de a korhatár alig betöltöttek lesznek a vádlottak képtelenül nagy számban.

A lakbérleti ügyek hatóságának első tárgyalása.

A vitás lakbérleti ügyek elsőfoku elbírására illetékes hatóság tegnap tartotta első tárgyalását.

Dr Thury László városi főügyész, mint a hatóság megbízott tisztviselője 8 ügyben bocsátott ki idéző végzést délután 5 órára. A tárgyalások a városi főügyészi irodában tartattak s mind a 8 ügyben megjelentek a felek.

Dr Thury László nagy előzékenységgel fogadta a feleket s szóbeli tárgyalással a gyakorlati jogász rutinjával jegyzőkönyv felvétele nélkül tárgyalta le az ügyeket s azonnal ki is hirdette az ítéleteket.

Az ügyrend szerint az ítéletet csak akkor kell írásba foglalni, ha valamelyik fél kívánja. A felek mindenike megvolt elégedve az ítélettel s nem felebbezett senki.

Az ügyfelek egy része nem volt tisztában azzal, hogy csak a háztulajdonos fordulhat a lakbérleti ügyek elbírálására illetékes hatósághoz, kérve a lakbéremelés megengedését.

A bérlő tehát nem fordulhat a hatósághoz panasszal a lakbéremelés miatt.

Az eljárás az, hogy a háztulajdonos a lakbérnegyed első hónapjának 1-8-ik napja alatt írásban tudatja a bérlővel, hogy a lakbért emelni akarja, de a lakbéremelést indokolni is kell: meg kell írni a jogcímet is, miért emeli a lakbért. Ha a béremelést a lakó nem fogadja el, akkor a háztulajdonos köteles 15 nap alatt kérni a hatóságtól a lakbéremelés megengedését. Azonban a lakbéremelés nem léphet azonnal hatályba, hanem csak a következő lakbérnegyedben.

A lakbérleti ügyek hatóságának ítélete ellen a lakbérleti bizottsághoz lehet felebbezni három nap alatt.

Eddig kevesen fordultak a hatósághoz lakbérleti ügyekben, mert még kevesen tudták, hogy ezekben az ügyekben hova kell fordulni. Másrészt a lakók nagyrésze is szó nélkül elfogadta a lakbéremelést s így nem kellett a hatóságot igénybe venni. Ma már mindenki belátja, hogy méltányos béremelés jogosult, mert a háztulajdonosok terhe is növekedett, drágább lett a házjavítási költség, nagyobb lett az adó.

A következő lakbérnegyedben újra lehetővé válik a lakbéremelés s bizonyára szaporodni fognak dr Thury László főügyészek, mint a hatóság megbízott tisztviselőjének ügyei, mert a háztulajdonosok körében megvan a törekvés a lakbéremelésre, mert állandó a panaszkuk, hogy drágább lett minden s csak a lakbér az, melynél csak a legmérsékeltebb emelés van megengedve.

Mit dolgoztak a bíróságok 1917-ben?

Mindenki, aki figyelemmel kísérte igazságszolgáltatásunknak háborús munkásságát, a cimben feltett kérdésre könnyen megadhatjuk a választ: sokat, igen sokat. Többet, mint rendszeren, hiszen a bíróság személyzetének létszáma mindenütt apadt a katonai behívások következtében s az ügyek száma emelkedett. Hogy nem végeztek annyit a bíróságok, amennyit az ügyek szaporodása követelt, annak oka kettős: egyrészt a rosszabb táplálkozás, a mely a testi és a szellemi erőre hátrányos befolyással volt, másrészt az energiának az az elporlasztása, a melyet az élelmiszerek felkutatására, felhajtására, megszerzésére, az ácsorgásra, a saját személyes ügyeik halaszthatatlan elintézésére kellett fordítani a bíróságok tagjainak, amelytől azonban őket a felettes hatóság nem is igyekezett megkímélni.

A munka, amelyet végeztek, háborús arányú és terjedelmi, mert az ügyforgalom még a tavalyihoz képest is nőtt. Az a gondos és precíz kimutatás, amelyet a nagyváradi királyi ítéletkönyv vasszorgalmu és kiváló judiciummal felruházott titkára, Patzkó Antal dr készített, e működésről a legszebb fükröt tartja a társadalom elé.

A járásbíróságok, amelyek a nagyváradi királyi törvényszékhez tartoznak, tavaly a következő munkát végezték:

	Kapott	befejezett	maradt
Belényes	1670	1652	377
Berettyóufalu	1643	1666	530
Élesd	2071	1910	789
Magyarcséke	1213	1229	173
Margitta	2005	2033	558
Nagyszalonta	1388	1120	585
Nagyvárad városi	4572	5402	777
Nagyvárad vidéki	2798	2856	893
Székelyhid	1457	1406	310
Tenke	1458	1472	319
Vaskóh	885	767	241
Összesen	21570	21613	5552

ügy.

Tizenegy járásbíróság tehát a huszonegyezeren felüli ügyekből többet végzett el, mint tavaly beérkezett, de a hátralékokat is beleszámítva hatodfélezetű ügy maradt elintézetlen és befejezetlen. Általánosan örvendetes jelenség, hogy a végrehajtások mindenütt csökkentek. A munkaeredmény dacára az időközi katonai behívásoknak s a létszám csökkenésnek, jobb, mint az előző évben. Magyarcséke (Gavallér Lajos járásbíró vezetésével), Székelyhid (Csiszár Lajos járásbíró vezetésével), Vaskóh (Jakó János járásbíró vezetésével) értek el kiváló eredményt.

A nagyváradi törvényszéknél az ügyforgalom emelkedett. Megindult 900 per, amelyből 873-at fejeztek be s 313 maradt befejezetlenül. Csőd volt 71, érkezett 1, befejeztek 13-at, maradt 59, ezeket nem is fejezheték be, mert a csődtömeggondnokok katonák. Általában a fősúlyt a polgári perek elintézésére s befejezésére fektették, ezért a bűnügyeknél nagy hátralék tűnik fel, amely azonban látszólagos, mert itt mindig nagy a hátralék az ügy természetéből kifolyólag. Ezen csak egy új büntető tanács felállításával lehetne segíteni, de ehhez, a szükséges új állásokat s az azokkal járó kiadásokat tekintve, több szív és nagyobb bőkezűség kellene, mint a jelenlegi miniszternél található.

A bűnügyeknél tavalyról maradt 1216, érkezett 750, befejeztek 622-öt, maradt 1269 ügy befejezetlen. A felebbezett bűnügyeknél maradt 301, érkezett 593, elintézték 592-öt, maradt 302. Fiatalkorúak bíróságánál maradt 539, érkezett 1181, elintézték 1113-at, maradt 607.

A jövedéki kihágásoknál maradt 23, érkezett 228, elintézték 219-et, maradt 32. Fegyelmi kevés volt, maradt 4, érkezett 4, befejeztek hetet, maradt 1. Kényszeregyezési eljárás 2 maradt, 20 érkezett, befejeztek 14-et, maradt 7. Itt Bolcas Ágoston dr előadó ernyedetlen munkájáról beszélnek ezek a számok.

Jellemző, hogy a felsőbbbírósági döntések a nagyváradi törvényszék által hozott ítéletekben kedvezőek. A helybenhagyó határozatok száma kétszerannyi, mint az összes feloldó, megváltoztató s részben megváltoztató határozatok száma. A nagyváradi törvényszék polgári és büntető tanácsainak előadói olyan munkát végeztek kiváló jogász tudásukkal és készségükkel, amely a legfelsőbb hatóság előtt is megállta a helyét.

IV. Károly királyt öhajtják lengyel királynak.

Az osztrák lengyel klub ülése.

Bécsből jelentik:

A lengyel klub legutóbb három ülésen keresztül Lengyelországra vonatkozó kérdésekkel foglalkozott. A fő témát az a kérdés alkotta, hogy a lengyelek résztvehessenek a breszt-litovszki béketárgyalásokon. A lengyel klubban egyesült pártok a kérdésekre vonatkozólag indítványokat terjesztettek elő. A konzervatív csoport ezt a nyilatkozatot hozta nyilvánosságra:

— A mi reális politikánk elsősorban az egész galíciai királyságnak Károly király örökös jogára alatt feltámadó lengyel államnak való egyesítésében állott és áll. Ez megfelel Lengyelország és Ausztria meg egyező történelmi hivatásának, amit az 1917 május 28-iki rezolúció ünnepélyesen kijelentett. A népek önrendelkezési jogát komolyan fogva fel, követeljük, hogy egész Litvánia, nem pedig ennek irányatosan kiszakított részei kapják meg az önrendelkezési jogot. Követelnünk kellene Volhyniának Lengyelországgal való egyesítését, mert Volhynia a lublini unió óta Lengyelország harmadik fölosztásáig a lengyel királysághoz tartozott. Mi azonban azt követeljük, hogy ismerjék el Volhynia lakosságának önrendelkezési jogát, ellenben ünnepélyes módon tiltakozunk a lengyel királyság bármely részének elszakítása ellen. Meglévén győződve arról, hogy Európának érdeke az erős, fejlődésképes Lengyelország, követeljük a tengerhez való szabad utat, továbbá a lengyel állam delegációjának a béketárgyalásra való bocsátását.

A szociáldemokraták indítványa a katonai megszállásnak a lengyel királyságban leendő megszüntetését követeli, hogy ez ne akadályozhassa az országgyűlésbe leendő szabad választást; követeli ezenfelül az elhurcolt lengyeleknek, különösen Pilszudszkinak szabadonbocsátását. A vita után abban egyeztek meg, hogy az egyes frakciók két-

két tagjából álló bizottságot közös indítvány fogalmazásával bízzák meg. — A klub elnökevé Jablonski Vince reichsrati képviselőt választották meg.

Aki nem tudta, mit vásárolt.

Bunda Miklósnének az volt a hivatása, hogy a Rulikovszky-úton a honvédlaktanya előtt süteményeket árult a katonáknak. Az oláh betörés idején egy katona állott meg előtte s elmondta, hogy hirtelen kellett menekülnie feleségével együtt, a legrosszabb paktáskáját felkapta s abba saját és felesége fehérneműiből berakott egyet-mást s úgy futott el a vasúthoz. Eladásra kínálta a fehérneműket, meg is mutatta, mire Bundáné megkérte, este vigye el hozzá.

Csakugyan este megjelent a katona s Bundáné megnézve a fehérneműt, 60 koronáért megvette mindenki szemeláttára.

Másnap nővére figyelmeztette, hogy egy kis táská is van a paktáska fenekén s mikor kinyitották, abban egy takarékpénztári betéti könyvet, 10 darab részvényt, sok ezüstműt, fényképeket stb. találtak 1052 korona értékben. Tanakodtak, mittévk legyenek ezzel a váratlan holmival, de hát első a kenyér, Bundáné tehát elment árulni, s mire hazajött, ott volt a detektív, vitte a táskát a benne levőkkel, mert a katona lopta a bőröndöt.

Orgazdaság miatt vonta kérdőre a törvényszék Gyenge Béla tanácselnök vezetésével működő tanácsa. (Birák Persz Ferenc és Jaczkovits Gyula, jegyző Bolcas Ágoston dr., ügyész Farkas István.)

Vádolt nem tudta, hogy lopott holmit vett. A bíróság felmentette, mert a katona nyíltan kereste fel, megegyezés után a lakására is elment, ott a szomszédok szemeláttára alkudott vele és vette át a tárgyakat, tehát nem lehetett gyanuja, hogy a holmik lopottak s az oláh ketörés folytán tényleg akkor sok menekült jött Nagyváradra.

Az ítélet jogerős.

Obrincsák ezredes panasza a közigazgatási hatóságok ellen.

Mikor kell a felmentetteknek bevonulni?

Azon felmentett egyének, akiknek felmentése lejárt, rendes szokás szerint csak a felmentési idő lejárta után 1—2 hét múlva jelentkeztek újabb katonai szolgálatra, bizonyosan úgy gondolkozva, hogy ha szüksége van rájuk a katonaságnak, majd behívja őket. Ez a szokás a 4. honvéd pótzászlóaljparancsnokság területén annyira általánossá vált, hogy a pótzászlóalj parancsnoka, Obrincsák ezredes kényszerítve érezte magát, hogy átirattal forduljon Fráter Barnabás alispánhoz, akit arra kér: utasítsa az alárendelt közigazgatási szerveket, hogy a felmentetteket a rendes jelentkezés elmulasztásának súlyos következményeire figyelmeztessék.

Obrincsák ezredes átirata a következőképp szól:

Újabb időben tapasztalom, hogy a felmentett egyének, kik a pótzászlóalj állományába tartoznak, felmentésükből sok eset-

ben csak 10—15 napos késéssel vonulnak be és késésük okául rendszerint azt adják elő, hogy az illetékes főszolgabírótól, községi jegyzőtől vagy más közigazgatási szervektől oly utasítást kaptak, hogy mindaddig, míg az említettek által bevonulásra fel nem hívatnak, bevonulni nem tartoznak.

Mentségük természetesen el nem fogadható, mert felmentett egyén, amennyiben a felmentés leteltének napjáig érvényben levő honvédelmi miniszteri rendeleten alapuló bevonulási engedélyt nem nyert, vagy a honvédelmi miniszter ur a felmentést meg nem hosszabbította, a felmentést követő napon a bevonulásra illetékes parancsnokságnál jelentkezni tartozik és amennyiben késéssel vonul be, minden esetben és jogosan megfenyítetik.

Az illető egyének érdekében kérem tehát az összes fennhatósága alatti főszolgabírókat, községi jegyzőket és egyéb közigazgatási szerveket utasítani, hogy ily, hatáskörüket túllépő és a fennálló rendeletekkel ellenkező intézkedést ne tegyenek, hanem minden felmentett egyént, amennyiben a felmentés leteltének napjáig bevonulást vagy meghosszabbítást nem nyertek, azonnali bevonulásra utasítsanak.

Megemlítem még, miszerint különösen famunkások és gazdasági alkalmazottak mindössen munkahelyüket elhagyják, ahelyett, hogy a pótzászlóaljhoz bevonulnának, lakhelyükre távoznak és ugyancsak késéssel vonulnak be. Sőt sok esetben a csendőrség által kísértetnek be. Kérem ennek folytán az irányban is intézkedni, hogy ily egyének, amikor eltávozásukat jelentik, a jelentkezést elfogadó hatóság által azonnali bevonulásra utasítsanak és kioktassanak arra nézve, hogy késedelmes bevonulásuk káros következményeket vonhat maga után.

Obrincsák ezredes.

Malatinszky főispán kertészkedik.

Biharvármegye ősi székházának tágas udvarán, a főispáni lakosztály ablakai alatt néhány nap óta lázas munka folyik. Néhány hadifogoly és munkás felszedi a kövezetet s a töretlen földet, mélyen felássá, felforgatja. A szokatlan munka, mely megfelelő ellenőrzéssel folyik (fenn az emeleti ablakban Malatinszky főispán, lenn a főispáni hajdu ügyel fel) kíváncsivá teszi a járókelőket. Mi történik, miért történik, mi készül itt?

Érdeklődtünk. Nehéz és fáradságos munka volt megtudni a céltalannak látszó kövezet felszedést, ásást, forgatást, mindenki titkolózott. Végül is meg kellett vesztegetni az egyik „beavatottat“ aki a titok elmondásáért kincset kapott: egy pakli, háboru előtti régi 4 krajcáros pipadohányt.

A titok amilyen nagyon egyszerű, ép olyan nagyon kedves is és itt következik:

Malatinszky főispán az egyik január havi napon, amikor tavasz melege és derüje omlott szét a vármegyeház udvarán, kinézett az ablakon. Hosszan és szótlanul gondolkodott. A gondolatmenetét ezzel a szavakkal árulta el, amelyet félig szórakozottan intézett a háta mögött álló hajduhoz:

— János! Itt az ablak alatt, ezen a nagy területen egy csinos, szép kertet lehetne csinálni. Fel kellene szedni a köveket, fel kellene ásni a földet, javítani kellene s a nyáron már nagyszerű termés lenne.

A hajdu helyeslően szól:

— Bizony szép rózsák, virágok lehetnének.

A főispán legyintett:

— Kinek kell ma rózsá, virág. Hagyma-

zöld paszuly, ugorka, petrezselyem kell ma, nem virág.

És így is lett, hogy másnap már szedték a kövezetet, ásták a földet.

A főjegyző, akinek a titkot elmondtuk mosolyogva hallgatta.

— A főispán — mondta — minden tetteben kedves, akkor is mikor közigazgat, akkor is mikor — kertészkedik.

A kéményseprők panasza.

Nem tudnak megélni a 24 év előtt megállapított díjakból.

Nagyvárad városa ezelőtt 24 évvel állapította meg a kéményseprési díjakat. Ezek a díjak ma már igen alacsonyok a viszonyokhoz képest, de a kéményseprők egész a háboru kitöréséig megtalálták az alacsony díjak mellett is a számításukat, mert évről-évre szaporodtak a rohamos építkezések folytán a kémények, úgy, hogy egy-egy kerületben most kétszer annyi a kémények száma, mint 24 év előtt volt.

Közben azután jöttek a bérmozgalmak, a kéményseprő segédek magasabb díjazást követeltek, amit meg kellett adni.

A háboru kitörése azután nehéz helyzetbe hozta a kéményseprőket. A segédek nagyrészt elvitték katonáknak. Így aztán maguknak a kéményseprőmestereknek kellett felvenni a szerszámot s tanulókkal végezni a nem éppen könnyű, de nagy felelősséggel járó munkát. Ehhez jött az óriási drágaság, amely általában mindenkire és így a kéményseprőkre nézve is nagyon megnehezítette a megélhetést.

A kéményseprőmesterek ezek alapján beadványt intéztek a város törvényhatóságához, amelyben a kéményseprésről szóló szabályrendeletnek olyan módosítását kérték, hogy a díjakat a mai viszonyoknak megfelelőleg emeljék.

A kéményseprők a napokban tisztelegtek Ember Géza főispán előtt s kérték, hogy igazságos kérésüket vegye pártfogásába s hasson oda, hogy a városhoz beadott kérvényüket a tanács terjessze a törvényhatóság elé. A főispán a kérelem teljesítését meg is ígérte.

És a főispán tegnap már eleget is tett ígéretének. Átiratban kereste meg Rimler Károly polgármestert, amelyben felemlíti, hogy a kéményseprők nála tisztelegtek s kérték, miszerint tekintse, hogy az ezelőtt 24 évvel megállapított kéményseprési díjakból nem tudnak megélni, a díjak felemelése iránti kérvényük kedvező elintézése iránt járjon közbe.

Felkéri a főispán a polgármestert átiratában, hogy a kéményseprőknek ezen, szerinte is jogos kérelmét mérlegelni s a törvényhatóság elé terjeszteni sziveskedjék.

Igy aztán majdcsak a törvényhatóság elé kerül a kéményseprők közös kérvénye.

A „Tiszántúl“ előfizetési árai:

HELYBEN:

VIDÉKEN:

Egész évre . 36—K Egész évre . 40—K

Félévre . 18— „ Félévre . 20— „

Negyedévr . 9— „ Negyedévr . 10— „

Egy óra . 3— „ Egy óra . 3.50— „

Egyes szám ára 16 fillér.

Wilson már tudja Czernin válaszát.

Az osztrák delegáció vitája.

Budapest, január 25. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Az osztrák külügyi albizottság délelőtt folytatta vitáját a külügyminiszter beszéde felett. Délfelé szót kért Czernin külügyminiszter és a vitában felhozottakra válaszolt. Polemizált a felszólalt delegátusokkal s kijelentette, hogy szembeszökő hasonlóság van közte és Trockij között abban, hogy mindketten hazamentek bizalmat kérni megbizóiktól. Én lemondok, ha a törvényhozó testület nincs irántam bizalommal. Ellenbogen tegnapi tanácsát, hogy célszerű lett volna válaszomat egy semleges hatalom közvetítésével Wilsonnak tudomására jut-

tatni, szépen köszönöm, de jelenthetem, hogy mikor tegnapelőtt nyilatkozatomat elmondottam, Wilson már ismerte nyilatkozatom szövegét.

Miklov keresztény szocialista indítványozta, hogy az albizottság határozza el, hogy megelégedéssel veszi tudomásul Czernin nyilatkozatát és elismeri érdemeit a béke megteremtése körüli fáradozásaiban. Meltányolja a körüli fáradozásait is, hogy a lengyelek is részt vehessenek a bétetárgyaláson. Biznak a közeli békekötésben.

Ezután a delegáció folytatta a vitát, melyet ma valószínűleg befejez.

Wid herceg Albánia trónján.

Budapest, január 25. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Wid herceg rövidesen visszamegy Durazzóba, mert újra el akarja foglalni Albánia trónját.

A belső front parancsnoka Dubenko matróz.

Budapest, január 25. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik: A bolsevikiek a belső front parancsnokává Dubenko matrózt nevezték ki. A VIII. hadsereg el akarja hagyni a frontot és vagy észak felé verekszi ki magát, vagy megadja magát a charkowi kormányoknak.

Czernin és Trockij Breszt-Litovszban.

Budapest, január 25. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Gróf Czernin külügyminiszter január 26-án utazik Breszt-Litovszkba a béketárgyalások folytatása végett.

Budapest, január 25. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik: A katonai és munkástanácsok kongresszusa Trockijt teljhatalommal ruházta fel, hogy befejezze a béketárgyalásokat. Trockij valószínűleg január 29-én megy vissza Breszt-Litovszkba.

* **A sajtóhölgybizottság ülése.** A katolikus sajtó hölgybizottság hétfőn, január 28-án délután 5 órakor a Kath. Kör választmányi termében ülést tart. Tekintettel a tárgy fontosságára, kérjük, hogy a tagok minél nagyobb számban sziveskedjenek megjelenni.

* **Az Urleányok Kongregációjának művész-estélya.** Művészi műsorú ünnepélyt rendez az Urleányok Mária-kongregációja február 1-én a Kath. Kör Szent-László-termében. Tóth Elek színművész betanítása mellett serényen folynak a próbák az estélyre, mely iránt nagy az érdeklődés. Jegyek már válthatók a Kath. Kör háznagyhi hivatalában.

* **A Bölcsőde Egyesület közgyűlése.** Az Erzsébet Bölcsőde Egyesület tagjait tisztelettel felkérem, hogy az 1918. február 3-án délelőtt 11 órakor tartandó közgyűlésre a Kath. Kör helyiségében megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1918. január 25. Dr. Molnár Imre alelnök.

* **Villamos áramszünet.** Van szerencsénk a nagyérdemű fogyasztó közönséget értesíteni, hogy f. hó 27-én, azaz vasárnap az új turbina-csoport átvételi próbái miatt az áramszolgáltatás reggel 8 órától délután 3 óráig szünetelni fog.

* **Elmaradt a vonósnégyes hangverseny.** A tegnap estére hirdetett Waldbauer-Kerpely magyar vonósnégyes hangverseny váratlanul bizonytalan időre elmaradt.

* **Gyászol a megyeháza.** Móríz Pál földbirtokos, Biharvármegye törvényhatósági bizottságának tagja Berettyóújfaluban elhunyt. A megboldogult Biharmegye közéletében tevékeny részt vett. Halála alkalmával a megyeház ormára kitűzték a gyászlobogót. Temetése holnap lesz Berettyóújfaluban.

* **Pályázat katonai felszerelésekre.** A m. kir. honvéd központi ruhatár parancsnoksága a m. kir. honvédség részére szükséges sarkantyú, kürt, tábori kulacs, ivópohár, fegyversír-doboz stb. cikkek szállításának biztosítására pályázatot hirdet. Ajánlatok a m. kir. honvéd központi ruhatár parancsnokságához f. évi február hó 21-ig nyújtandók be, zárt borítékban. A pályázatra vonatkozólag a kamaránál az érdeklődők bővebb felvilágosítást nyernek. — Nagyvárad, 1918. január hó 25. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: Sztarill Ferenc s. k. elnök. Dr. Sarkadi Lajos s. k. titkár.

* **Kiknek van eladó boruk?** A nagyvárad keresk. és iparkamara értesíti az érdekelteket, hogy a hadsereg borszüksége tárgyában a kamara a hivatalos órák alatt felvilágosítással szolgál.

* **Dr. Thirringer Gusztáv Nagyváradon.** Holnap délelőtt 11 órakor tartja alakuló ülését a Katolikus Körben a Bihar megyei Turista Egyesület. Ez alkalommal Nagyváradra érkezik dr. Thirringer Gusztáv is, a Magyar Turista Egyesület elnöke.

* **Az excárné megőrült.** A párisi lapok Rómán keresztül arról értesülnek, hogy Alexandra Viktoria, a volt orosz cár felesége megőrült. A hesseni nagyhercegi családból származó egykori uralkodónő már régen probléma volt a pszichiáterek szemében. Amióta huszonöt év előtt gyenge akaraterejű férje, a tragikus sorsú Romanov Miklós feleségül vette az aránylag szerény rangú és szerény anyagi viszonyok között felnevelkedett nagyhercegnőt, azóta voltaképpen mindig kételkedtek abban, hogy vajon normális eszű-e az érdekes, sőt szépnek mondott asszony. A Tobolskba való száműzetés teljesen megtörte az excárnét, buskomorságba esett, míg legutóbb azután az elmebaj tünetei kezdtek mutatkozni rajta.

* **A jó gazda.** Albert Mihály asztalosmester kocsi fogadott lova mellé. A fiu egy hét múlva, elgyengülve az éhségtől, megszökött s a közeli Weisz-ház udvarában kosztért munkát vállalt. Albert ezt megtudva felkereste a fiut s haza akarta vinni, a fiu azonban hivatkozva arra, hogy se pénzt, se kosztot nem kapott, az engedelmességet megtagadta. Albert erre egy gereblyével agyba-főbe verte a fiut, majd kicipelte az utcára s ott fejfelé lefele a lócsőn felfele kezdte húzni a vérző és elájult fiut. A nézők figyelmeztették, hogy a fiu rosszul van, mire Albert felemelte s többször a levegőbe dobva leejtette a földre, majd újból huzgálni kezdte a vértócsában fekvő kocsi. Végül egy orosz fogoly szabadította ki az összevert fiut s telefonált a mentőkért, akik bevitték a kórházba, ahol agyrázkódást állapítottak meg a szerencsétlen. Az esetet sokan látták s a rendőrségen önként jelentkeztek tanukul, hogy ezt az embertelenséget kellőképp megtorolja a hatóság. Így: Karkusz Józsefné, Schmelzer Béla tanító, több katona és egész serege a szemtanúknak.

* **Kettős öngyilkosság.** Budapesti tudósítónk jelenti telefonon, hogy a budapesti London szállodában tegnap egy fiatal pár szállt meg, kik dr. Nagel Sándor és neje néven jelentették be magukat. Szobájukba zártak s ma reggel hiába dörömbölt ajtajukon a szállodai személyzet. A rendőrségre telefonáltak s a rendőrség betörte az ajtót. A férfit az ágyon halva találták, a nőt pedig haldokolva szállították a kórházba. Még nem tudták biztosan megállapítani, de valószínű, hogy morfium befecskendezéssel mérgezték meg magukat.

* **Bimbóhullás.** Morvay Pál négy éves kis leánykája: Rózsika csütörtökön délelőtt elhalt. A kis leányka temetése ma, szombaton, január 26-án délelőtt 10 órakor megy végbe a r. kath. egyház szertartásai szerint.

* **Ki mit veszett el.** A rendőrkapitányi hivatalhoz az alábbi talált tárgyak lettek beszállítva. Villany telep részlet 1 zsák áru, 1 bundás lábzsák és pléd, 1 darab 100 koronás papír pénz fele része fekete kalaptoll. Nikkel karkötő óra, 1 piros kendő gyöngy ridikül kevés pénzzel, 10 koronás papírpénz, pénzszénnyek, kisebb összegekkel, borszijon 6 darab kulcs. Igazolt tulajdonosok jelentkezzenek II. emelet 8. számú szobában Horváth Géza reneőrkapitánynál.

Meghívó. Tisztelettel értesitem a várad-olaszi-i gazdaközönséget, hogy f. évi február hó 10-én d. u. 3 órákor a mezei bíró lakásán évi közgyűlésre megjelenni sziveskedjenek.

Ruhák, férfiöltönyök, felöltők, festése és tisztítása. Független, kézimunka, kelengyeneműek tisztítása. Fekete festés elsőrendű kivitelben

HALTENBERGER VILMOS
kelmefestő, vegytisztító és gőzmosógógyárban, Nagyvárád.

Gyár telefonszám 34. Felvételi üzlet 14-69.

Színház.

Heti műsor:

Szombat délután: Gólem.
Szombat este: Timár Liza.
Vasárnap délután: Névtelen asszony.
Vasárnap este: Mágna Miska.

Ma délután Kövessy Albert nagybátásu operettje, a Gólem kerül színre. A címszerepet Bihari Sándor játssza, Mirjamot Kovács Margit Joachimot Békefi Lajos és a rabbit Molnár Rezső éneklik. A többi szerepekben Vigh Mancsi, Tompa Béla, Szabó Gyula és Szigethy Jenő lépnek fel.

Mágna Miska. Némi pihenő után, e hét vasárnapján kerül színre újból a nálunk annak idején oly páratlan sikert elért Mágna Miska, abban a szereposztásban, a melylyel a bemutatója alkalmával oly diadalmassal sikerrel járt, hódító útjára indult. Mágna Miskát Tompa Béla játssza, aki ez alkalommal új, aktuális kuplékat énekel.

A Timár Liza reprise. A színházi hét műsor szenzációjaként ma este lesz a reprise Bródy Sándor Timár Liza című erkölcscrájának. A társulat drámai együttese Tóth Elek rutinrozott és művészi izlésű rendezésében a legpompásabb előadást fogja ma este produkálni az előtt a zsfolt ház előtt, amelyet már napok óta biztosított a jegyek elővásárlása.

A Névtelen asszony. A jelenben, amikor a közhangulat nemcsak megkülönböztetett rokonszenvvel, hanem valóságos szenzációéhséggel fordul a bűnügyi irodalom termékei felé. A Névtelen asszonyban valóban a színpad is azt nyújtja, ami a közönség érdeklődését most a legintenzívebben lefoglalja. Madame X. — mert ez ennek a szenzációs hatású bűnügyi drámának az eredeti címe — vasárnap délután kerül színre, a címszerepben I. Gazdy Arankával, aki ezt a szerepet legsikerültebb alakításai közé sorozhatja.

Szerkesztői üzenetek.

Előfizetőinkhez. Sok panasz érkezik kiadóhivatalunkhoz, hogy egyes kihordónők nem kézbesítik rendszeresen a Tiszántúlt. Az ok az, hogy a lap folytonos terjedése mellett mindig újabb és újabb kihordónőket kell munkába állítanunk s bizony egy kis idő beletelik, míg az illető beletanul a mesterségbe. Kérjük előfizetőinket, hogy ha nem kapják meg lapunkat rendszeresen, azt *mindjárt az első napon*, akár személyesen, akár telefonon hozzák a kiadóhivatal tudomására, hogy azonnal intézkedhessék. A kiadóhivatal reggel fél 9 órától 12-ig s délután 2 órától 6-ig rendelkezésre áll. A kiadóhivatal telefonszáma 263.

IRODALOM

Bánatprocesszió.

— Lepadát Milivoj versei. —

Mindenképen érdekes kötet hagyta el a sajtót Nagyvárádon. Szerzője születésére nézve horvát és mégis olyan tökéletes és olyan modern magyarsággal írt versekkel lepi meg a közönséget, hogy a született magyertól sem várnánk ebben a tekintetben többet. Verseiben ábrándos délszláv hangulat csendül meg lépten-nyomon, de mire ez a hangulat megszólal, akkorra magyar, de nyugatos verssorokba tördelve lát napvilágot.

Nekünk megvan a magunk véleménye a nyugatos irányzatról. Elismerjük törekvését valami új, valami modern utángondolatban és kifejezésben egyaránt, de azt sem tagadjuk, hogy mikor a Nyugat ezt az ujjat a formában megtalálja, akkor a verset pongyola prózává vetkőzteti, az új téma keresése pedig elfordítja tekintetét a költészet legigazibb tárgyától a művészi széptől.

A nyugatosok jó része ezt az új költészetet mesterség gyanánt üzi és így nagyon kevés az, aki köztük többre vinné, mint komikusan ható feltűnési vágyig. Ezek az egész új irány legszerencsétlenebb lejárói.

Lepadát Milivoj mindenben különbözik mintáitól. Eredeti, igazi tehetsége a nekünk nem mindenben rokonszenves formákon keresztül is kiütözik. Igaz érzései vannak és azokat őszintén juttatja kifejezésre. A magyar nyelv nem okoz neki nehézséget, ellenkezőleg, úgy érezzük, hogy ezeket a verseket Lepadát Milivoj csak magyarul írhatta meg, annyira összefonódik gondolati ritmusa a szavakkal. Inkább azt vesszük észre, mintha erőteljes nyelvezete még szebben, még igazabban érvényesülne a magyar vers igazi nem nyugatos formáiban. Néhol a nyugatos formák alatt önkéntelenül megcsendül a tiszta magyar ritmus és úgy érezzük, itt a szerző tehetsége egy következő, újabb fokozatot jelent be.

Ugyanígy vagyunk a versek témáival is. Mikor Lepadát afféle hangot üt meg verseiben, mint a „Nő a vonaton“ című vers első strófája, akkor úgy érezzük, hogy ezt a szerző maga sem tartja az ő igazi tárgykörének. Aa ilyen, egyáltalán nem költői témához csak tartózkodva nyul, mintha érezné, hogy ez már csak a nyugatos divatnak tett engedelmény, kényszerűségie, de nem őszinteség.

Érdekesen jellemző Lepadát Milivojra, hogy bár külső formában és tartalomban is a nyugatosokhoz simul, annak dacára eredetisége a tárgy megválasztásában is ki-kitör. Érdekes erre az a meg-megvillanó balladai hangulat, mely a lírai tengerben is meg tud szólalni. Egyik vers, az „Éjjel“ című egész ballada volna, ha más formában íródott volna meg.

Az egész könyv határozott tehetség, alkotó erő megnyilvánulása, szerzőjének további fejlődése elé nagy érdeklődéssel nézünk.

Legújabb fűzőket legolcsóbban
Kesztenbaum Juliskánál

lehet beszerezni.

Rákóczi-ut, (Korona
gyógyszertár mellett)

Telefonszám: 827.

Leibchenek félárban!

Árjegyzék!

Porcellán mozsár, títóval	8.-
Majolika gyümölcs állvány	8.-
Majolika tálcá fogóval	8.-
Majolika cukortartó díszes	8.-
Majolika gyümölcs készlet	8.-
Vizes készlet csiszolt üvegből	8.-
Boros	8.-
Likőr	8.-
Söröskészlet színes aranyozással	8.-
Boroskészlet színes	8.-
Vizeskészlet színes	8.-
Likőrkészlet színes	8.-
Befőtteskészlet kristály tálca	8.-
Gyümölcs készlet kristály üvegből	8.-
Majolika fali sótartó színes	5.-
Majolika vizeskancsó színes	5.-
K-nyer kosár színes üveggel	5.-
China ezüst cukortartó	5.-
China ezüst gyümölcs állvány	5.-
Majolika virágváza színes	5.-
Majolika virágfazék	5.-
Majolika dísz figura	5.-
Porcellán főzőlábos	5.-
Porcellán főzőfazék	5.-
Teáskészlet színes aranyozással	40.-
Kávékészlet színes aranyozással	40.-
Feketes készlet színes aranyozással	30.-
Ebédlőkészlet felszerelve, sz. aranyozással	120.-
Hidegfelvágozás készlet, sz. aranyozással	25.-
Mosdókészlet színes fin. díszítéssel	30.-
Fali tükör színes aranyozott kerettel	25.-
Asztali lámpa teljesen felszerelve	25.-
Függő	25.-
Teás pohár China ezüst foglathalban	8.-
Teás csésze szin. finom aranyozással	8.-
Kávés	8.-
Köpcésésze	8.-
Főzőlábos barna tűzálló füllel	8.-

Nippek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt víziartók, Konyhaberendezési cikkek, Képek, Ablak üvegezés.

Eiadás nagyban és kicsinyben !!

KOMLOS TESTVÉREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és díszműára nagykereskedés.

Nagyvárád, Zöldfa-n. 13. sz.

Telefonszám 372.

Főszerkesztő: Dr. KRÜGER ALADÁR. Felelős szerkesztő: Dr. PAPP KÁROLY.

Képkerevezések

a legmodernebb kivitelben minden formában és színben.

ABLAKÜVEGEZÉSEK

raktáromon lévő nagy üvegekészlet miatt olcsó árban, gyorsan készülnek. Ovái keretek nagy raktára.

Modernképkerevezési vállalatnál Rákóczi-ut 10. Nyílt üzlet, a !! Széchenyivel szemben. !!

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű fűzőszalon

NAGYVÁRAD, Nagy Sándor-u. 1.

Parkszálloda épületében

Interurbán telefon: 11-53 szám.

A Szigligeti-színház művésznőinek egyedüli fűző szállítója. — Tisztításokat és átalakításokat elvállalunk. Fűzők mérték után a legrövidebb idő alatt elkészítetnek.

MOCSÁRY SÁNDOR

TELEFON 1404.

ZÖLDFA-ÉPÜLET, utcai helyiség.

Villany- és vízvezeték-szerelő, bádógos, lakatos, műszerész és bronzműves.

Írógép, gramofon, kerékpár és National Cassa javító. Elektrotechnikai cikkek és 1/2 Wattos Wolfreám szálcs Tungstam-égők állandóan raktáron.

Betűszedő tanulónak fiu és berakó tanulónak leány fizetéssel felvétetik

a Szent László-nyomda R.-t.-nál.

Felső kereskedelmi és polgári iskolai magánvizsgákra előkészít felelősséggel a Donát-féle ker. magántanfolyam.

1918. január 1-én kezdődik új ker. tanfolyam hölgyek részére

gyors- és gépirásra, ker. számtanra, könyvvitelre.

Beöthy Ödön-u. 30. Telefon 1000.

UJSÁGKIHORDÓNÓK

FELVÉTEKNEK

a „TISZÁNTÚL” KIADÓHIVATALÁBAN.

Vas és rézagyak

afrik és lőszómatracok, amerikai és sodroneybetétek: összehajtos agyak eredeti gyári árakon kaphatók

Tátray Sándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon szám: 558

Belépési felhívás

a Népszövetségi Hitelszövetkezet VI-ik évtársulatába.

A Népszövetségi Hitelszövetkezet 1918. január 1-én a VI-ik, új évtársulatát nyitotta meg.

Az előbbi üzletek, — dacára a nehéz megélhetési viszonyoknak, — igen szép eredménnyel folynak.

Belépni szándékozók üzletészeket jegyezhetnek még most is a hivatalos órák alatt a szövetkezet helyiségében (Szilágyi Dezső-u. 5 sz. a.) Egy üzletészt heti 20 fillér befizetésre kötelez, s ki ki annyi üzletészt jegyez, amennyit akar. Felvételi díj üzletészenként 20 fillér. 3 év múlva az évtársulat feloszlik; a tagok a befizetett összeget kikapják s a reájuk eső nyereséget is.

A tagok a befizetett összeg 1/6 részéig a szövetkezetnél olcsó kamatra kölcsönt is kaphatnak, mely 3 év alatt fizethető le. Azonfelül betáblázásra, érték papírra, vagy váltóra, bármily összeg erejéig.

A tiszta haszon és nyereség teljes egészében a tagok között osztatik fel, s kiki heti betétje arányban részesedik.

Az eddigi évtársulatnál a nyereségrészesedés jóval magasabb volt, mint bármely takarékszövetkezetnél.

A szövetkezet elfogad betéteket is, s azokat legmagasabb kamatlábbal kamatoztatja. Tőkekamatadó a szövetkezet fizeti.

Bizalommal kérjük a belépni szándékozókat, hogy felvétel végett szövetkezetünk helyiségében, vagy a csoportvezetőktől megelőző jelentkezni szíveskedjenek.

A Népszövetségi Hitelszövetkezet igazgatósága.

Hadapród- és felsőipariskolába

való felvételre, valamint

gimnázium, reál és polgáristákat

magánvizsgálatra

felelősséggel előkészítik.

Ugyanott egy vagy két tanuló teljes el látást nyerhet. Guttman, Magyar-u. 9. sz.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP:

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

a telep telefonja 514.

A telep telefonja 514.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos

FŐZŐEDÉNYEK,

Wolfreám és egyéb izzólámpák a legolcsóbb izzólámpák díjmentesen házhoz szállítanak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig.

Villamos motorok nagy választékban kaphatók.

Költségvetéseket díjmentesen készítünk

Fűszerező telefonja

55.

Fűszerező telefonja

55.